MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Vanhana on turha yrittää muistaa, jos kaikki on jo unohdettu.
ILKKA KUOSMANEN ETELÄ-SUOMEN SANOMISSA

Sipilän kakkara haastaa puolueet

Keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä on poikkeuksellinen puoluejohtaja. Hän on ehtinyt ennen poliitikoksi ryhtymistä tehdä pitkän ja menestyksellisen uran yrittäjänä.

Sipilän valinta keskustan puheenjohtajaksi oli jonkinasteinen riski sekä hänelle itselleen että puolueelle. Kuinka politiikassa kokematon yrittäjä pärjää politiikan konkareiden seurassa?

Riskinotto näyttää onnistuneen. Poliittinen kokemattomuus korjaantuu ajan kanssa, mutta yrityselämän tuntemus ja yrittäjyyden tuoma kokemus on ammattipoliitikkojen piirissä todella harvinaista. Insinööri osaa rakentaa vaikeista talousasioistakin pelkistetyn mallin ilman talouspolitiikalle tyypillistä munkkilatinaa.

Viime viikonloppuna Sipilä esitteli niin sanotun kakkaramallinsa. Siinä on poikkeuksellista ainakin se, että tyypilliseen oppositiopuolueen tavoin Sipilä ei esitetä menolisäyksiä vaan tiukkaa menokuria tuleville vuosille.

Sipilän kakkara on jaettu neljään osaan: huolenpitoon, julkiseen talouteen, vastuunottoon sekä talouskasvuun. Jos jotakin osaa kasvatetaan, jokin muu osa pienenee. Mallin ydin on siinä, että menoja ei voi kasvattaa enempää kuin tulot kasvavat.

Malli muistuttaa jo pitkään maan hallituksissa käytössä ollutta kehysbudjetointia mutta menee pidemmälle. Budjettikehysten ongelmana on ollut, että menopuoli kyllä pystytään määrittelemään mutta tulojen suhteen on onnistuttu huonommin. Erotus on paikattu ottamalla lisää velkaa.

Sipilän mielestä valtion menojen kasvun pitää olla talouskasvua hillitympää. Talouskasvun tuomista tuloista saisi käyttää menojen kasvattamisen 60 prosenttia. Loput pitäisi laittaa olemassa olevan alijäämän kattamiseen. Menosäästön saavuttaminen edellyttää talouskasvun lisäksi myös julkisen talouden tuottavuuden parantamista prosentilla vuosittain.

Julkisen talouden tehokkuuden lisäämiseksi Sipilä esittää muun muassa hallituksen kunta- ja soteuudistusten sijaan keskustan ajamaa kotikunta–maakuntamallia sekä normien purkutalkoita. Hallinnon pitäisi muuttua jarrusta mahdollistajaksi.

Sipilän malli vaikuttaa yksinkertaiselta, mutta se ei ole sitä. Talouskasvun aikaansaamiseksi tarvitaan asennemuutosta läpi koko yhteiskunnan. Mitään äkkinäistä muutosta ei myöskään ole luvassa, vaan kysymys on pitkän tähtäimen suunnitelmasta.

Keskustan puheenjohtajan Juha Sipilän mielestä Suomi selviää yksituumaisuudella.

On hyvä, että puolueissa tehdään ajatustyötä ja laaditaan omia ohjelmia. Myös perussuomalaiset esittelivät hiljattain oman talousohjelmansa. Europarlamentaarikko Sampo Terhon johdolla laadittu ohjelma ei kuitenkaan kelvannut edes omalle puolueelle.

Sipilän esittelemästä mallista ei ole paljon apua pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) johtamalle hallitukselle, vaikka hyvät neuvot olisivat nyt enemmän kuin tarpeen päätösten aikaansaamiseksi.

Hallitus kokoontuu kuun lopulla puoliväliriiheen tarkastelemaan mennyttä vaalikautta ja tekemään päätöksiä loppukaudeksi. Vaikka julkisuudessa ovat olleet esillä hallituksen erilaiset rakennepoliittiset ja hallinnolliset hankkeet, on valtiontalouden akuutti tilanne pääasia puoliväliriihessä.

Vaikka hallituksen päätökset ovatkin aina kompromisseja, olisi hyvä, että hallituspuolueetkin esittelisivät omat talouspoliittiset tavoitteensa.

Hallitus joutuu tekemään kovia talouspäätöksiä. Murentuneesta hallitusohjelmasta ei löydy vastauksia, vaan tarvitaan uusia ennakkoluulottomia avauksia. Sen sijaan, että etsitään vikoja muiden esityksiä, pitää tarjota oma vaihtoehto.

Hyvät neuvot olisivat nyt tarpeen.

Varma bisnes kaupan

Energiayhtiö Fortum harkitsee sähkönjakeluverkostaan luopumista. Myyntisuunnitelman alla on Suomessa noin 600 000:n ja Ruotsissa noin 900 000:n asiakkaan sähkönjakelu.

Myyntiä perustellaan sillä, että Fortum haluaa keskittyä ydintoimintaansa eli energian tuottamiseen ja myymiseen. Niistä yhtiö uskoo saavansa jakelua paremman tuoton omistajilleen.

Fortumin suunnitelmat eivät yllätä. Runsas vuosi sitten Suomen jakeluverkoista luopui myös toinen energiajätti Vattenfall. Ostajiksi löytyivät ulkomainen pääomasijoittaja ja vakuutusyhtiö Ilmarinen.

Fortumin päätöksiä pitää Suomessa seurata erityisen tarkasti, koska valtio omistaa yli puolet yhtiön osakkeista. Kauppahinnan lisäksi suomalaisia kiinnostaa myös se, mitä muuta valtionyrityksen vetäytymisestä sähkönjakelusta voi seurata.

Sähkönjakelu on alueellinen monopoli. Aina kun jakeluyhtiö vaihtaa omistajaa, verkon ostaja uskoo saavansa siirtomaksuilla kasaan kauppahinnan lisäksi myös kohtuullisen voiton.

Näin tapahtuu, sillä kohtuullinen voitto sähkönsiirtomonopolille on kirjattu lakiin. Tästä on myös kokemusta paikallisten ja maakunnallisten sähköyhtiöiden entisillä asiakkailla. Uudet omistajat ovat yleensä tienneet myös siirtohintojen nousua.

Aikanaan jakeluverkkoja kilvan ostaneille Fortumille ja Vattenfallille lain määrittelemä ”kohtuullinen”, noin kahdeksan prosentin, voitto ei siis enää riitä. Monella toimialalla siihen oltaisiin kovinkin tyytyväisiä.

Vaikka valtio-omistaja soisi yhtiönsä luopuvan sähkönjakelusta, jakelun yleisten ehtojen ja hintakehityksen seurannan tarve ei vähene vaan korostuu.

VIERASYLIÖ

Hirvistä on haittaa metsätaloudelle

Hirvikannat alkoivat merkittävästi vahvistua 1970-luvun puolivälissä, jolloin hirvivahinkoja alkoi esiintyä. Tuolloin myös keskustelu säätelyn tarpeellisuudesta käynnistyi.

Metsästyksestä huolimatta hirvikanta on käytännössä pysynyt vahvana neljä vuosikymmentä, vaikka tilastoitua vuosittaista vaihtelua on ollut.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen hirvitutkijan Tuire Nygrenin mukaan Suomen hirvikanta on maailman tuottoisin, mikä metsän käsittelystä johtuvan hyvän ravintotilanteen ohella selittää kannan pysymisen runsaana.

Suurista hirvitiheyksistä johtuen ovat hirvivahingot ja -haitat olleet korkealla tasolla. Metsä- ja liikennevahinkojen lisäksi suuri hirvikanta on aiheuttanut erittäin pahan hirvikärpäsongelman. Hirvikärpäset vaikeuttavat metsänhoitotöitä sekä haittaavat pahasti luonnossa liikkumista ja metsien virkistyskäyttöä.

Varmuudella voidaan jo sanoa, että hirvikärpästen puremat aiheuttavat monille ihmisille terveydellisiä haittoja. Käynnistettyjen tutkimusten edistyessä saadaan lähivuosina lisätietoa terveysriskeistä sekä siitä voivatko hirvikärpäset levittää jopa sairauksia.

Mänty ja koivu ovat vaikeuksissa

Suomen metsät kasvaa tänä vuonna puuta yli sata miljoonaa kuutiometriä. Kasvusta käytetään teollisuudessa vain noin puolet.

Runsaalla hirvikannalla on vaikutusta metsien puuntuottoon, koska yksi hirvi pystyy käyttämään puiden biomassaa jopa 8 000 kiloa vuodessa. Selvästi suuremman hirvitiheyden maassa Ruotsissa on laskettu, että hirvet vähentävät valtion mäntymetsien kasvua 20 prosenttia eli 0,85 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Meillä ei voida puhua vastaavista kasvutappioista, mutta hirvituhot aiheuttavat laatuongelman, joka kohdistuu ensisijaisesti mäntyyn. Käytännön vaikutuksia on odotettavissa muutaman vuosikymmenen kuluttua, jolloin hirvivahingoista kärsineet mäntymetsät ovat päätehakkuuvaiheessa. Korkealaatuista mäntytukkia niistä harvoin saadaan.

Runsas hirvikanta on aiheuttanut sen, että rauduskoivun kasvattaminen on monissa osin maata mahdotonta. Metsien uudistaminen on myös kieroutumassa, koska istutuspuulajina alkaa olla yksinomaan kuusi. Sitä istutetaan hirvien pelossa täysin sopimattomille kasvualustoille kuten kuiville kankaille ja jopa soille.

Kuusettumisen seurauksena metsäluonto ”synkistyy” ja metsien monimuotoisuus vaarantuu.

Kuusi on altis hyönteistuhoille. Tuhoriski kasvaa ilmaston lämpenemisen myötä. Kuusen kasvatuksen kannattavuutta on alkanut heikentää myös kuusikuidun kysynnän lasku ja hinnan putoaminen. Myös sahateollisuuden raaka-aineena on kuusen arvo mäntyä pienempi.

Metsätalouden vahinkojen vähentäminen edellyttää kannan leikkausta.

Metsästyksestä merkittävät tulot

Hirvenpyyntiin osallistuu maassamme 125 000 metsästyskortin lunastanutta henkilöä. Hirvenmetsästyksestä on viime vuosikymmenten aikana tullut merkittävä toimintamuoto ja sen taloudellinen merkitys on suuri.

Vuonna 2011 saatiin lihaa 12 miljoonaa kiloa ja sen arvo oli 52,5 miljoonaa euroa. Metsästäjää kohti lihamäärä oli keskimäärin 96 kiloa. Metsästyksessä on merkittävät kulut, mutta poikkeuksellisesti harrastajalle koituu siitä myös taloudellista hyötyä.

Jatkossa metsästyksen kustannukset nousevat, koska yksityiset metsänomistajat alkanevat periä maistaan vuokraa metsähallituksen ja metsäyhtiöiden tavoin.

Kohtuullinen vuokra esimerkiksi 50 senttiä hehtaarilta tekisi vuokrauksesta aidon ja parantaisi vuokrausjärjestelmän toimivuutta.

Kanta kääntyy jälleen nousuun

Kansalaisen on vaikea havaita ja ymmärtää taimikkotuhoja. Niitä ei synny juurikaan vilkkaasti liikennöityjen teiden varsille, koska hirvet häiriintyvät liikenteestä.

Suomessa on hirvivahinkojen korvausjärjestelmä, jolla korvataan vain pahimmat vahingot. Monet metsänomistajat jättävät vahingot kokonaan ilmoittamatta. Lisäksi metsähallitus, metsäyhtiöt ja seurakunnat ovat korvausjärjestelmän ulkopuolella.

Maamme hirvikantaa on metsästyksellä leikattu huippuvuosista, jolloin hirviä oli jopa 140 000 yksilöä.

Emeritustutkija Kaarlo Nygrenin mukaan Suomen hirvikantaa uhkaa sukupuoli- ja ikärakenteen vääristymä, mikä johtuu naaraita säästävästä metsästyksestä. Vääristymän vaikutukset on havaittu muun muassa vasakoon pienentymisenä.

Metsien hirvivahingoille tästä ei ole apua, koska hirvikanta ei varmuudella yhtäkkiä tämän vuoksi romahda. Lisäksi vuodeksi 2012 pienetty kaatomäärä nostaa kannan jälleen nousuun.

Metsätalouden sekä muiden vahinkojen ja haittojen vähentäminen edellyttää voimakasta kannan leikkausta ja metsästyksen suuntaamista tasaisemmin kumpaankin sukupuoleen.

Järkevä talvikanta saisi olla enintään 30 000 yksilöä. Se mahdollistaa harrasteluonteisen metsästyksen lähes koko valtakunnan alueella. Samalla poistuisi suomalaiselle eräperinteelle vieras ja luonteeltaan epäterve metsästysmuoto.

Hampaatonta edunvalvontaa

Puuntuotannon yksityinen edunvalvonta on heikkoa. Pahin syy on se, että metsätalous on vain harvalle metsänomistajalle pääelinkeino. Harrastepohjaisella puuntuottajalla on vara arvostaa enemmän hirvenmetsästystä kuin tukkipuun kasvattamista.

MTK:n sekä siihen integroitujen metsänomistajaliittojen ja metsänhoitoyhdistysten toiminta on hampaatonta, koska niiden toimi- ja luottamushenkilöstössä on metsästysintressillä liian vahva edustus.

Lausuntovaiheeseen edenneen hirvikannan hoitosuunnitelman tavoitteena on ylläpitää riittävän runsas metsästettävä kanta koko maan alueella. Tämä tarkoittaa, että kokonaiskanta joudutaan säilyttämään vähintään nykyisellä tasolla, jolloin toistuvista vahingoista ei päästä eroon.

Suunnitelmassa esitetty hirvitalousalueittainen säätely on käytännössä vaikea toteuttaa. Pelastajaa ei tule sudestakaan, koska meillä ei ole mahdollista ylläpitää niin suurta susikantaa, joka pitäisi hirvikannan kurissa.

Puuntuotannon laadullisessa turvaamisessa samoin kuin hirvistrategiassa ylin vastuu on maa- ja metsätalousministeriöllä. Nähtäväksi jää jättääkö ministeriö metsätalouden intressin edelleen vähälle huomiolle edellisvuosikymmenten tavoin.

HEIKKI OKSMAN
Kirjoittaja on emeritusylitarkastaja.

LEHTIKATSAUS

Maatalous on yhteinen etu

MTV3:n kirjeenvaihtaja **Helena Petäistö** kehottaa **Suomen Kuvalehden** kolumnissaan ottamaan mallia Ranskan maatalous- eikä telakkapolitiikasta. *”Mistä johtuu, että työllisyyden nimessä monien mielestä juuri telakkateollisuus pitäisi pelastaa, mutta paljon suuremman työllistäjän, maatalouden, kalleudesta purnataan? Yhden telakkatyöläisen tukeminen tulee kuitenkin veronmaksajalle valtavan paljon kalliimmaksi kuin yhden maanviljelijän tukeminen, ja telakkateollisuuden työllistävä vaikutus on huomattavasti pienempi kuin maatalouden. Telakkateollisuuden työpaikat ovat etelässä, missä muuta työtä on helpompi löytää kuin siellä, missä maatalous työllistää. Eikä pääomaintensiivisen raskaan teollisuudenkaan eli metsäteollisuuden työpaikkoja ole pelastettu. Ei, vaikka sen raaka-aine on kotimaista ja työllistävä vaikutus koko maassa.”*

”Maatalouden työpaikat ovat selvästi meidän kaikkien yhteinen etu, telakkateollisuuden työpaikat pikemminkin yhteinen taakkamme. Kummassa haluamme ottaa Ranskasta mallia?”

Kaivoksia arvostetaan

Lapin Kansan mukaan kaivosten työpaikkoja tarvitaan. *”Uusia työpaikkoja Lappiin ei järin helposti synny, joten markkinaehtoisesti syntyvistä työpaikoista kannattaa pitää kiinni. Valtion työpaikat eivät lisäänny, ne näyttävät vähenevän.”*

”Tuoreiden arvioiden (Maaseudun Tulevaisuus 4.2.) mukaan uusia kaivoksia ei lähivuosina avata.”

”Mikäli Kaivannaisteollisuuden toiminnanjohtaja Pekka Suomelan arvio pitää paikkansa, Lapissa on nyt muutama vuosi aikaa valmistella uusia kaivoksia. Uuteen Talvivaaraan ei ole Suomessa varaa eikä sitä toivota.

Kaivosten tuomat työpaikat ovat Lapissa joka tapauksessa tarpeen.”

PÄIVÄN KUVA

KERTTULI ROPPO

Ilmaista iloa

Lumiukkopariskunta tuo silmäniloa pihapiiriin Hämeenkoskella. Toivottavasti pakkaset jatkuvat, ja pariskunta hiilisilmineen ja porkkananenineen säilyy pitkään.

KOLUMNI: MAIJA ALA-SIURUA

Ruokapiratismia lautasellani

Kukaan ei sano sanaa puhelin, kun tarkoittaa kirjaa. Eikä kukaan sano kissa, jos puhuu koirasta. Puhuttaessa ja kirjoitettaessa käytetään sanaa, joka vastaa kyseessä olevaa asiaa.

Näin ollen voisi ajatella, että paistijauheliha on paistista jauhettua jauhelihaa. Yhtä lailla härkä on kuohittu sonni ja riistaa ovat lihan tai turkiksen takia metsästettävät luonnonvaraiset nisäkkäät ja linnut.

Elintarvikkeiden ja ravintoloiden ruoka-annosten nimissä vallitsee silti sanojen sekamelska.

Tiettyjen käsitteiden käyttö on kaupallisessa mielessä karannut käsistä.

Viime syyskuussa Maaseudun Tulevaisuus kertoi, että kaikki kaupassa paistijauhelihana myytävä ei olekaan paistia. Vähimmillään paistin osuus jauhelihasta voi olla 5 prosenttia.

Yle ihmetteli uutisessaan sukupuolenvaihdosta, joka lehmälle tehdään ravintoloiden keittiöissä ja elintarviketeollisuudessa. Muu ei oikein selitä sitä, miten paljon Suomessa myydään häränlihaa. Härkiä ei kovin moni tässä maassa kasvata.

Sitten on riista. Riistakäristyslihaa myy yksi jos toinenkin valmistaja. Riistakäristys on yksi lounasravintoloiden suosikkiruoka. Täyttääkö tarhattu uusiseelantilainen saksanhirvi riistan määritelmän? Minusta ei.

Elintarvikkeiden ja ravintoloiden ruoka-annosten nimissä vallitsee sanojen sekamelska.

maija.ala-siurua@maaseuduntulevaisuus.fi

Sekametelisoppa jatkuu kananmunissa ja kotimaisissa omenoissa.

Millainen tuotantomuoto tuottaa onnellisen kanan munia? En näin äkkiseltään löydä mistään tuotanto-ohjeita, jotka huomioivat kanojen tunne-elämän.

Joka syksy kauppaan tulevat myyntiin suomalaiset omenat, joiden lajike on keltainen, punainen ja puna-keltainen. Virallisen lajikeluetteloon niitä ei ole kirjattu.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on luvannut selvittää paistijauheliha- ja härkänimityksiin mahdollisesti liittyvät väärinkäytökset.

Selvitystyössä elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä koskevat vaatimukset ovat hyvä ohjenuora.

Niiden mukaan pakkausmerkinnät eivät saa johtaa ostajaa harhaan esimerkiksi elintarvikkeen ominaisuuksien, valmistustai tuotantomenetelmän suhteen.

Evira kertoo aikanaan, onko lihatuotteiden nimikkeistä huomauttamista tai peräti väärän tiedon antamista. Toivottavasti virasto jatkaa selvittämistä penkomalla muiden elintarvikkeiden nimistöä.

Minua ainakin johdetaan harhaan. En voi kuluttajana luottaa kaikissa tilanteissa siihen, että ruuan pakkausmerkinnät ja itse tuote vastaavat toisiaan.

Miksi me kuluttajat alistumme siihen?

Sama ei tule kuuloonkaan muiden kulutustavaroiden kohdalla. Kukaan ei edes yritä myydä mopoautoa mersuna. Jos halpaa rättiä myydään merkkivaatteena, puhutaan tuoteväärennöksistä ja piratismista.

Joko kuluttajien olisi aika vaatia, että kaupan oleva ruokakin vastaisi pakkausmerkintöjen ja ruokalistojen antamaa lupausta sisällöstä?

Suomalaisen ruuan ainoa ja paras kilpailuvaltti on laatu. Siitä tuottajien on pidettävä kiinni.

Ei pidä alistua siihen, että suurella työllä viljeltyjä ja kasvatettuja raaka-aineita kohdellaan kaltoin elintarvikeketjussa. Jokainen esimerkki horjuvasta nimistöstä ja epämääräisistä käytännöistä nakertaa kuluttajien luottamusta kotimaiseen ruokaan.

Miksi pitäisi valita kalliimpi kotimainen, jos ei kuitenkaan varmuudella tiedä, mitä ostaa?